

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**ИЗВЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА АНКЕТЕ О
КРЕДИТНОЈ АКТИВНОСТИ БАНКА**

Извештај за четврто тромесечје 2020.

Београд, фебруар 2021.

Уводна напомена

Народна банка Србије је 2014. године почела да спроводи анкету о кредитној активности банака. Циљ те анкете је унапређење анализе кретања на кредитном тржишту увидом у ставове представника банака о оствареним и очекиваним променама и на страни понуде кредита, и на страни тражње приватног сектора за кредитима.

Анкета се састоји од десет питања која се односе на кредите привреди и становништву. Испитаници одговарају о промени кредитних стандарда,¹ као и утицају фактора на њихову промену, затим о промени услова одобравања кредита, промени тражње за кредитима и утицају фактора на промену тражње.

У овом документу **сумирани су резултати анкете спроведене од 4. до 22. јануара 2021. године.** У анкети су исказани ставови представника банака о променама током четвртог тромесечја 2020. године и очекиваним променама на кредитном тржишту у првом тромесечју 2021. године. У анкети су учествовали представници 24 банке, што обезбеђује репрезентативну покривеност кредитног тржишта, јер учешће ових банака износи преко 99% билансне суме банкарског сектора.

Резултати анкете су приказани у виду нето процената. Нето проценат за одговоре о питањима о понуди кредита дефинисан је као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да су кредитни стандарди *знатно пооштрени* и *донекле пооштрени* и збира учешћа банака које су одговориле да су *знатно ублажени* и *донекле ублажени*. Позитивна вредност нето процента указује на нето пооштравање, а негативна на нето ублажавање кредитних стандарда. Нето проценат за одговоре на питања о факторима дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео пооштравању и учешћа банака које су одговориле да је допринео ублажавању кредитних стандарда. Када је у питању тражња за кредитима, нето проценат је дефинисан као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да је она *знатно повећана* и *донекле повећана* и збира процената банака које су одговориле да је *знатно смањена* и *донекле смањена*. Према томе, позитивна вредност нето процента указује на нето повећање, а негативна на нето смањење тражње.

У графичком приказу резултата, термин *девизни* односи се на кредите одобрене у иностраној валути или динарима који су индексирани девизном клаузулом.

¹ Кредитни стандарди су писане и неписане интерне смернице или критеријуми који одражавају кредитну политику банке (нпр. приоритети у погледу врсте кредита, колатерала, сектора, региона и сл.).

САДРЖАЈ

Резиме	1
1. Кредити привреди.....	2
1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену.....	2
1.2. Услови одобравања кредита привреди	3
1.3. Тражња привреде за кредитима и фактори који је опредељују	4
2. Кредити становништву.....	6
2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену.....	6
2.2. Услови одобравања кредита становништву	7
2.3. Тражња становништва за кредитима и фактори који је опредељују ..	7

Резиме

Резултати јануарске анкете показују да су банке у условима и даље присутне повећане аверзије према ризику поштриле стандарде по којима су одобравале кредите привреди током четвртог тромесечја 2020, али у знатно мањој мери него у претходна два тромесечја. С друге стране, кредитни стандарди становништву су, у складу са очекивањима из октобарске анкете, ублажени, што је првенствено резултат позитивних изгледа на тржишту некретнина и конкуренције у банкарском сектору.

Оцена банака је да су и привреда и становништво повећали тражњу за кредитима у четвртом тромесечју 2020, која је код привреде била вођена потребама за ликвидним средствима и реструктурирањем обавеза, а код становништва куповином непокретности и рефинансирањем обавеза.

Банке очекују да ће стандарди по којима ће се одобравати кредити привреди у првом тромесечју 2021. остати непромењени, укупно посматрано, док је благо поштравање могуће код сектора становништва услед веће перцепције ризика. Истовремено, банке очекују даљи раст тражње привреде и становништва за кредитима под дејством готово истих фактора као у четвртом тромесечју 2020. године.

Табела 1: Оцене банака у погледу понуде и тражње издвојених категорија кредита

	Понуда (кредитни стандарди)		Тражња	
	T4 2020.	T1 2021. (очекивања)	T4 2020.	T1 2021. (очекивања)
Привреда	↑	-	↑	↑
Мала и средња предузећа	↗	↑	↑	↑
Велика предузећа	↑	↗	↑	↑
Пољопривредници	-	-	↗	↑
Становништво	↓	↑	↑	↑
Готовински (динарски)	↓	↑	↑	↑
За рефинансирање (динарски)	↓	↑	↑	↑
Стамбени (девизни)	↓	↑	↑	↓
Потрошачки (девизни)	-	-	↘	↘

Легенда:

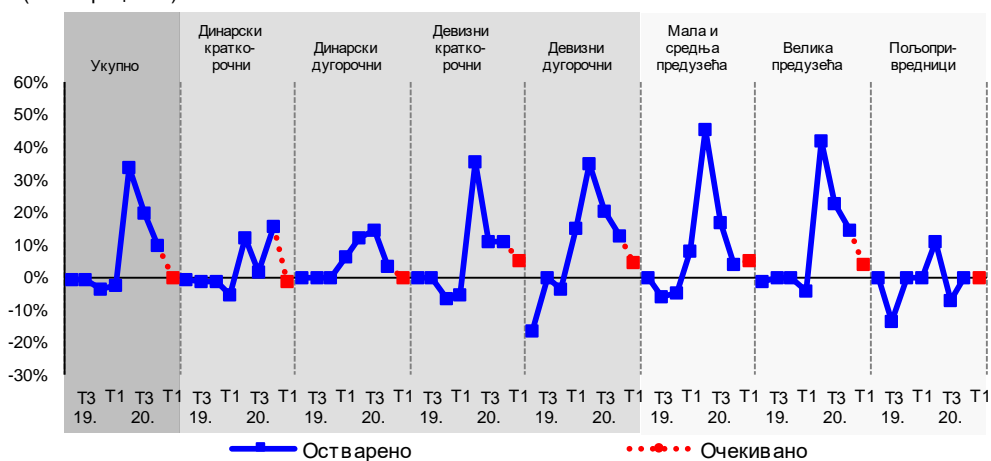
- ↑ Повећање тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↑ Поштравање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)
- ↗ Повећање тражње / поштравање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- без промене
- ↘ Смањење тражње / ублажавање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- ↓ Смањење тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↓ Ублажавање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)

1. Кредити привреди

1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Резултати анкете показују да су банке од почетка пандемије, првенствено услед очекиваног погоршања опште економске ситуације и мање спремности за преузимање ризика у условима пандемије, поштрале стандарде по којима су одобравале кредите привреди. Кредитни стандарди поштрени су и у четвртном тромесечју 2020, при чему је битно истаћи да се ово поштравање односи на мањи број банака у поређењу с другим и трећим тромесечјем – нето проценат (НП) од 10% у четвртном тромесечју, у односу на 34% у другом и 20% у трећем тромесечју.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

Извор: НБС.

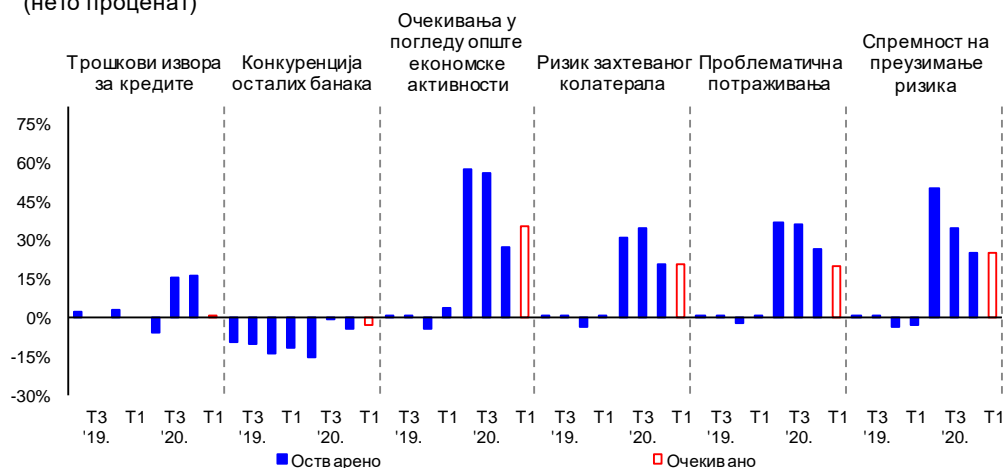
* Позитивна вредност указује на поштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Посматрано по величини предузећа, поштравање се у већој мери односило на велика него на мала и средња предузећа, што се може довести у везу с повољним условима одобравања кредита сегменту микропредузећа, малих и средњих предузећа из гарантне шеме. Истовремено, кредитни стандарди пољопривредницима, након ублажавања у трећем тромесечју, непромењени су у четвртном тромесечју.

Банке, укупно посматрано, не очекују промену кредитних стандарда привреди у првом тромесечју 2021. Међутим, посматрано по валутама, очекивано је незнатно ублажавање код динарских кредита, односно поштравање код девизно индексираних кредита. Конкуренција у сектору деловаће у смеру ублажавања стандарда и током првог тромесечја, док као отежавајући фактор банке и даље перципирају повећани ризик који је последица пандемије вируса корона.

Утицај фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима (нето проценат)

Извор: НБС.

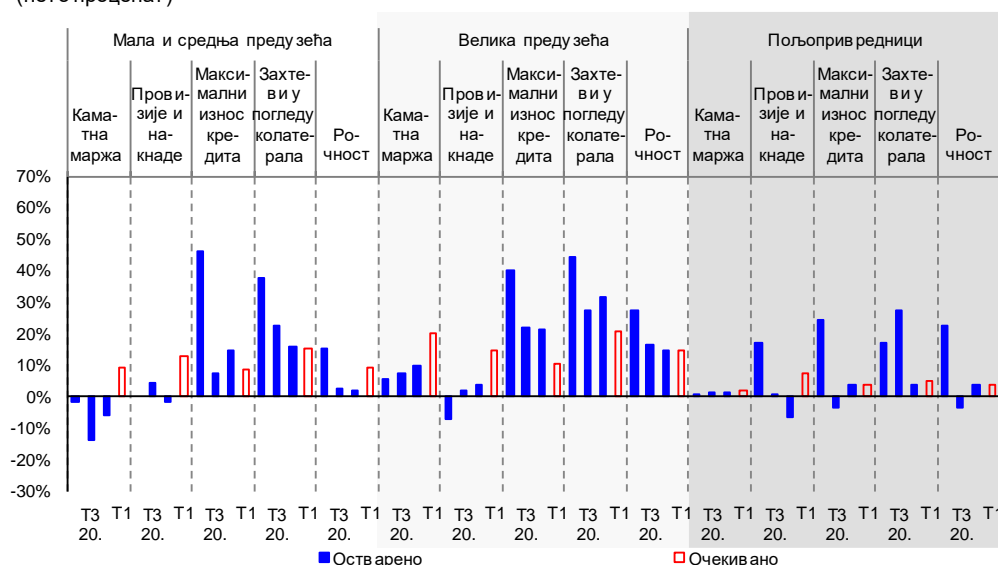
* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора поштрљавању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

1.2. Услови одобравања кредита привреди

Мања спремност банака за преузимање ризика допринела је поштрљавању неценовних услова кредита привреди у четвртном тромесечју – повећани су захтеви које колатерал треба да испуни, а смањени су максимални износ и најдужа рочност кредита. Такође, благо су кориговани навише ценовни услови девизно индексираних кредита.

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштрљавање услова, негативна на ублажавање услова.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

С друге стране, смањене су каматне марже на динарске кредите, што се може довести у везу са ублажавањем монетарне политике Народне банке Србије. Повољнији услови финансирања односили су се на мала и средња

предузећа, што је највероватније резултат одобравања кредита из гарантне шеме.

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима (нето проценат)

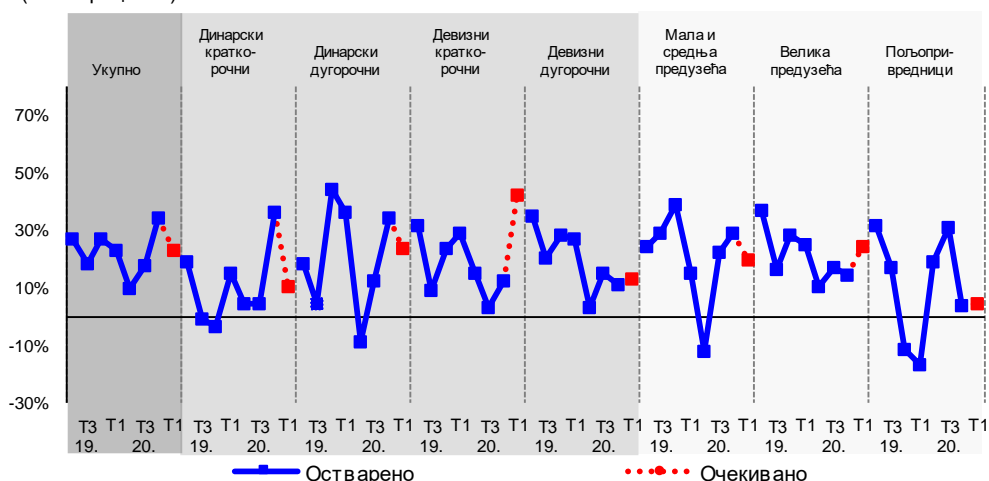

Према очекивањима банака, и даље присутна неизвесност у вези с брзином економског опоравка и трајање пандемије допринеће одређеном поштравању услова кредита привреди у првом тромесечју.

1.3. Тражња привреде за кредитима и фактори који је опредељују

Банке су оцениле да су предузећа повећала тражњу за кредитима током четвртог тромесечја 2020. Привреда је у већој мери била заинтересована за динарске кредите, а мала и средња предузећа препозната су

Промена тражње предузећа за кредитима (нето проценат)

као носиоци раста тражње за кредитима. Од почетка пандемије, тражња привреде вођена је потребама за реструктурирањем обавеза и ликвидним средствима, док је привремено смањена тражња за инвестиционим кредитима, као и финансијске потребе предузећа због припајања/аквизиција.

Резултати анкете показују да банке очекују даљи раст тражње привреде за кредитима и током првог тромесечја, који ће бити вођен сличним потребама као у четвртном тромесечју.

Утицај фактора на промену тражње предузећа за кредитима
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.

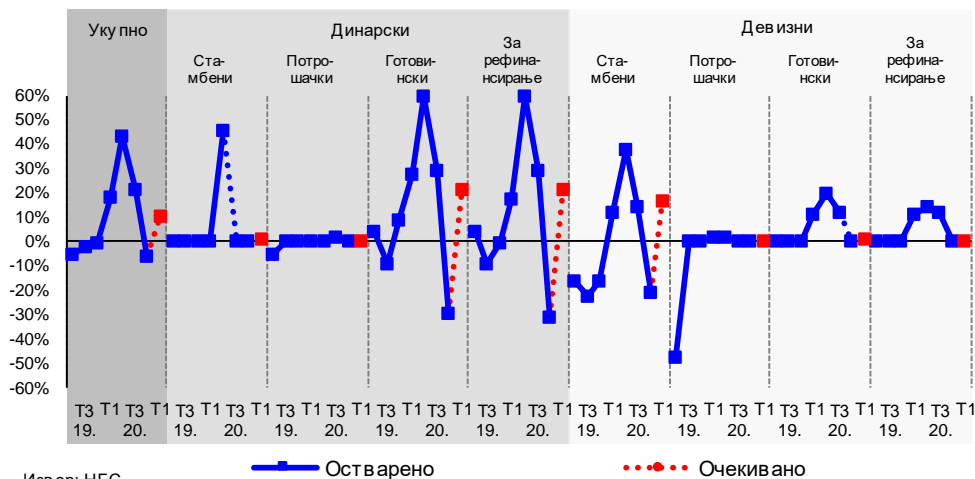
** На графиконима није приказан интензитет промене.

2. Кредити становништву

2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Резултати анкете показују да су банке, у складу са очекивањима изнетим у октобарској анкети, у четвртном тромесечју ублажиле кредитне стандарде становништву, и то за најзаступљеније категорије кредита – динарске готовинске кредите и кредите за рефинансирање и девизно индексирание стамбене кредите. Ублажавање је највећим делом резултат позитивних тенденција на тржишту некретнина и конкуренције у банкарском сектору.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита становништву
(нето проценат)

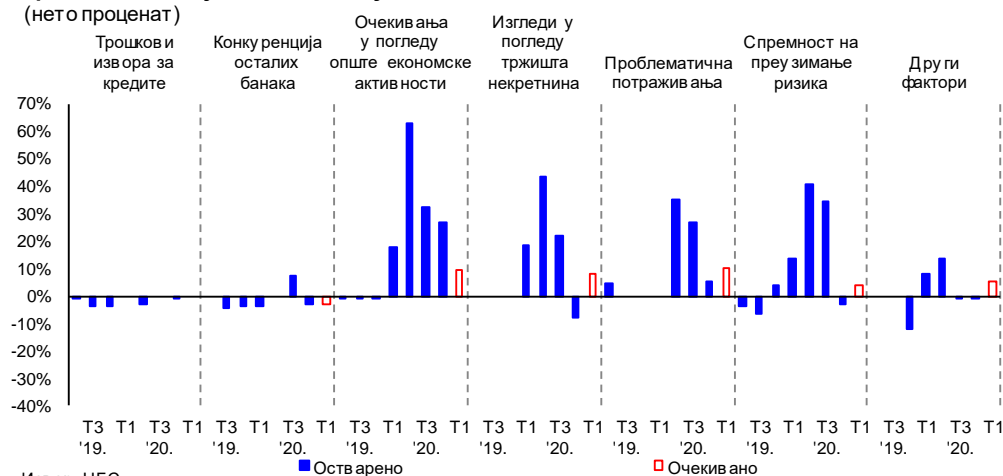

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Утицај појединих фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија становништву
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора поштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

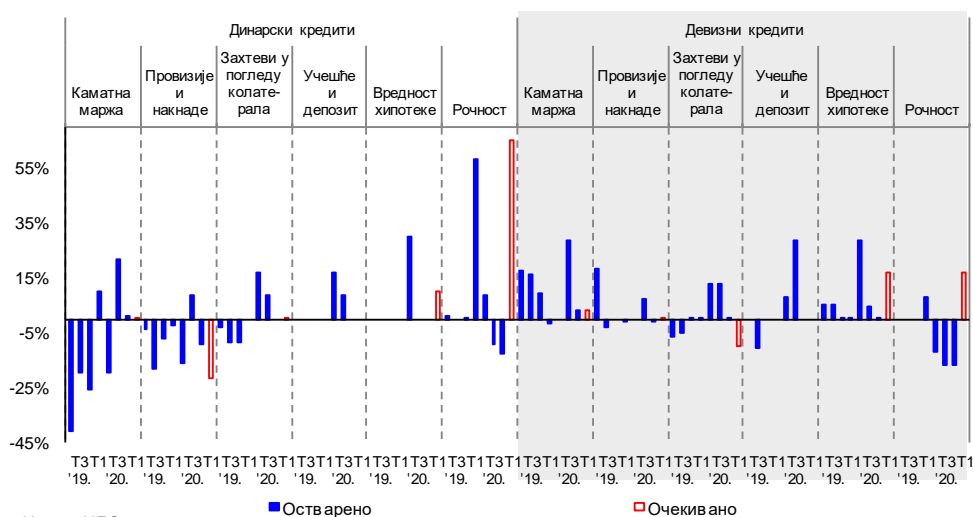
Резултати анкете упућују на могуће благо поштравање кредитних стандарда становништву у првом тромесечју, као последица повећане аверзије према ризику.

2.2. Услови одобравања кредита становништву

Неценовни услови по којима су одобрани кредити становништву током четвртог тромесечја били су већином непромењени, док је благо повећање каматних маржи било праћено смањењем провизија и накнада. Истовремено, максимална рочност кредита је продужена, што се може довести у везу с проактивним мерама Народне банке Србије, које за циљ имају ублажавање последица кризе и стварање услова за додатну потрошњу становништва, којима је банкама омогућено да клијентима понуде рефинансирање или промену датума доспећа последње рате кредита.

У првом тромесечју банке очекују даље смањење пратећих трошкова кредита, као и ублажавање захтева у погледу колатерала. С друге стране, резултати анкете показују да је за остале услове кредита очекивано умерено поштравање.

Промена услова за одобравање кредита становништву
(нето проценат)

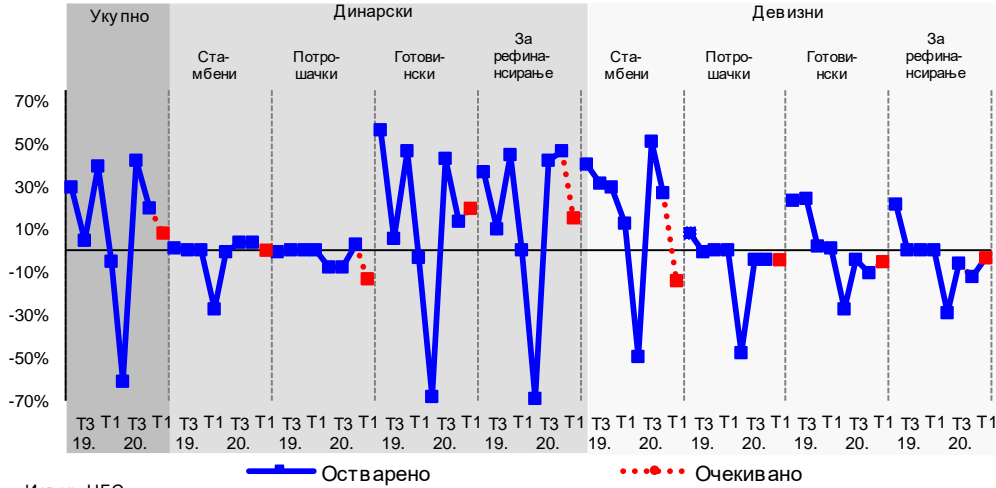

2.3. Тражња становништва за кредитима и фактори који је опредељују

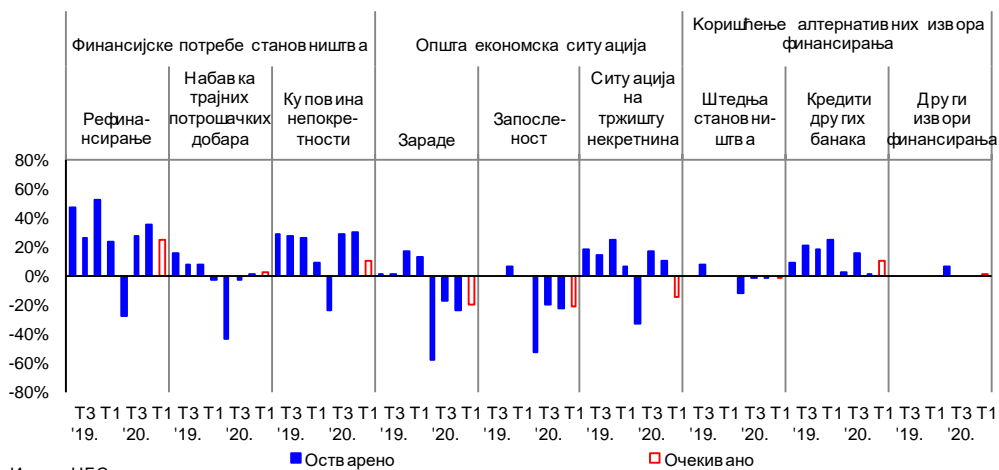
Резултати анкете показују да су банке оцениле да је у четвртом тромесечју повећана и тражња становништва за кредитима, која је првенствено била усмерена ка динарским кредитима за рефинансирање и девизно индексираним стамбеним кредитима. Расту тражње доприносиле су

потребе становништва за рефинансирањем обавеза и куповином непокретности, док су зараде и запосленост, према оцени банака, деловале у супротном смеру.

Промена тражње становништва за кредитима (нето проценат)

Утицај фактора на промену тражње становништва за кредитима (нето проценат)

Банке очекују да ће тражња становништва за динарским готовинским кредитима и кредитима за рефинансирање наставити да расте током првог тромесечја, док ће се тражња за девизно индексираним стамбеним кредитима благо смањити.